

professzor erős válságba vitte az egyházat. Igen, Benedek pápa filozófiailag annyira európacentrikus, ahogyan Önök a világot gondolni szokták, de ez a világ messze nem olyan. (Forrás. *Publik-Forum*, 2006, 09. 22. 40-41. o.; ford.: -i -y)

Bulányi György Optimista, pesszimista volt-e Jézus?

Az utóbbi időben barátaim újra és újra pesszimistának mondanak engem, pedig én csak illúziómentesnek, tehát realistának, és amellet Jézus szemléletét képviselőnek gondolom magamat. Ezért gondoltam, hogy újra végiggondolom Jézus tanítását a címben megadott szempontból.

Jóhírt mondani jött közénk, s ezt a jóhírt hajlamosak vagyunk még örömhírnek is fordítani. Magam is megtettem, és végig a KIO-ban örömhírről beszélek. Negyven évvel ezelőtt ennyire átéltem Jézus optimizmusát. Pedig Jézus világosan beszél: csak jóhírt mond: *eu-aggeliont*, s az *eu* jót jelent. Beszélhetett volna *khara-aggelionról* is, s a *khara* örömet jelent. De nem tette. Miért fordítottam akkor úgy, ahogy tettem? Fiatal voltam, mindössze ötven éves, és hittem, vagy csak reméltem abban, hogy lesz az életemnek még egy fordulója. Olyan, amilyen volt az '52 előtti első forduló, melynek végén hazám ügyésze a legsúlyosabb büntetést, a kótél általi halált javasolta a Tanácsnak ellenem, a fejemre. S tizenöt évvel később újra eufóriás lettem, s nem törődtem vele, hogy újra börtönbe kerülhetek, csak mondtam és írtam, hogy örömhír és örömhír. Jézus is eufóriás volt, amikor elment a Keresztelőhöz, és kiment 40 napra a pusztába vadállatok közt élni. S még inkább az volt, amikor tanítvány-gyűjtésbe fogott

Eufóriás volt, de nem eufóriát hirdetett: *Vegyétek magatokra igámat, és békességet, nyugalmat találtok magatoknak, mert az én igám...* Milyen? Milyen lehet egy iga? Hát amilyen egy iga, melyet a baromnak a nyakába raknak, hogy húzhasza szegény a maga terhét. Az *optimista* Jézus arra bízta bennünket, hogy igát vegyünk a nyakunkba, s ennek ellenébe fogunk békességre és nyugalomra jutni. Kérdezem újból, hogy milyen ez a jézusi iga. Válaszolok: *khrestos*. E görög szó szótári jelentése - ha dolgokról van szó: *használható, hasznos, üdvös, rendes, megfelelő, kellemes*; ha pedig személyekről, akkor tiszteltre méltó, nemes, jó őszinte, jószágos, szelíd. Hát az iga bizony dolog s nem személy, tehát ezek közül kell választanunk: használható, hasznos, üdvös, rendes, megfelelő, kellemes. Válasz- szunk! Nem választom azt a jelentést, amely nincs a szótárban, csak a magyar szentírás-fordításokban, melyekben rendre ezt találom: *Az én igám édes*. Ezt a szót, hogy *édes*, az evangélisták nem is adják ajkára Jézusnak. Annyira abszurd, hogy egy iga édes legyen. Csak a szerelmesek beszélnek a szerelem idején a szerelem édes igájáról. Később pedig a *Talpig nehéz hűségben* - lesz a megfelelő szó, de csak a nagyon tisztességeseknél, mert lassan-lassan alig találunk még a vallásosok közt is olyant, aki nem próbált két-három házasságot kötni, s nem felüknek halála után. (Nem a Bokorban!)

Tehát milyen volna a Jézus igája, melytől nyugalmat, békességet találunk a lelkünknek? Én amellet kötnék ki, hogy ez az iga a *hasznos*, a *jó* az ember számára. Mert bár olyan életet volt, hogy sokan irigyelnek érte, de senki sem akad, aki cserélne is velem, én csak azt mondom, hogy ha 18 éves fővel újra kezdeném, minden bizonnyal ugyanarra mennék, amerre 70 esztendővel korábban elindultam. Mert az az iga, amelyet nyakamba raktam, jónak, használhatónak, élhetőnek bizonyult számomra. Tehát eufóriája és optimizmusa ellenére is *realista* volt Jézus, és a jóhírt éppen ezért - az ember

számára bizony igának mondta. S igát kell a nyakunkba venni, hogy megtaláljuk lelkünk békéjét és nyugalmát. Ez a jó, ez a hasznos, mert ez az üdvösséget biztosító a számunkra.

S milyen volt ennek a jóhírnek a visszhangja a tanítványokban? Koruknak, fiatalságuknak s tévhiteiknek megfelelő. Bár Jézus sohasem mondta magát Messiásnak, Péter annak vallotta őt. S a Messiás kivétel nélkül minden zsidónak annyit jelentett, hogy a Messiás dicsőséges uralkodó lesz Izraelben. S az optimista és eufórikus, a fiatal Jézus meg elmondja nekik, hogy emberek kezébe kell kerülnie. Mire Péter tiltakozik: Távol legyen ez tőled, Uram! Jézus pedig lesátánozza őt azon a címen, hogy nem az Isten fejével gondolkodik, hanem az emberekével. Tehát az optimista és eufórikus Jézus az optimista és eufórikus indulása után hamarosan pesszimistává lesz, és bejelenti egyszer, kétszer, háromszor és akárhányszor, hogy pályájának a Golgota a közbeeső állomása. Egy rettentő meg- csúfolódás, melyben elhangzik majd a pesszimista szót: *Atyám, miért hagytál el engem? A végállomás a feltámadás*. De milyen? Titokban és lopva feltámadás, amely után már a mennybemenetel következik. Értsd: Jézus eltűnik a színről. Nincs tovább hely itt lent számára, mert ez a főpap és a prokurátor világa, s abban nincs hely Jézus-félék számára.

Olyat kell mondani, ami *épít, buzdít, vigasztal* - hallottuk egy nagyon buzgó Bokor-lelképásztortól. Kivétel nélkül minden templomban ilyet hallhatunk papjainktól. Ha keresztthorodzásról beszélnek, a magunk életének a keresztjeiről beszélnek. Jézusnak nem a maga keresztthalála volt a jóhíre. A Golgota csak következménye volt a jóhírnek. Én nem tudok másról beszélni, csak arról, hogy a kétezer esztendőn keresztül a Jézusra hivatkozó egyház tette az ellenkezőjét annak, amit Jézus jóhírnek, igának mondott, s aminek üzembiztos következménye a Golgota. S életemmel azt példázom, hogy ez a jóhír, iga és következménye - jó és hasznos az embernek.

Akkor is, ha ez a példa és дума nem minősül optimistának és lelképásztorinak. De számomra csak az lehetséges, hogy minden alkalommal valami olyasmit mondjak, hogy nem teljesítésben vagyunk. Hogy csak egyház van és nincs meg az az Ország, aminek jóhírét, igáját, keresztjét tanította Jézus. Nem tudom, tanították-e Néktek iskolában Kölcsey Ferencnek *Zrínyi második éneke* című verést. Valamennyit idéznék belőle:

Hatalmas! Ó légy vezére, / vagy itt az óra, s végveszélybe dűl!
...

De szánjad, ó sors, szenvedő hazámat / Te rendeltél áldást neki: ...

S a vad csoport, mely rá dühödve támad, / Kiket nevelt, öngyermeki.

Taposd el a fajt, rút szennyét nememnek; / S míg hamvokon majd átok ül,

Ah tartsd meg őt, a hűv anyát, teremnek / Tán jobb fiak, s védvén állják körül.

Törvényem él. Hazád őrcsillagzatja / Szülőtti bűnein leszáll?

Szelíd sugár többé nem nyugtatja / Az ősz apák sírhalminál.

És más hon áll a négy folyam partjára, / Más szózat és más keblű nép;

S szebb arcot ölt e föld kies határa, / Hogy kedvre gyúl, ki bájkörébe lép.

Írta ezt a magyar nemzet *Himnuszát* éneklő költő, s 15 év múltán, halála évében, 48 éves korában, szinte utolsó versében meg az fakad szívéből, aminek egy részét most felolvastam. Az Isten tolmácsa, görögül *előremondója*, prófétája, nem hazudhat. A hazugságot meghagyja a nagyuraknak, az ő szakmájuk ez. Nem telik bele száz esz-